

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLIV. De variis defectibus interuenientibus in relatione Peritorum, facta pro æstimatione melioramentorum. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

legitima, quæ cum ipſo jure filio in bonis paternis
acquiſita videatur, magis videtur fiſco quæſita,
quàm cætera bona filii.

15 Et tamen etiam quoad legitimam, fiscum excludendum esse, quando filius ante sententiam illam repudiavit, verius est & receptius, ut copiosius probat Gratian. *discept. forens. tom. 1. cap. 27. l. 1. n. 13. & sequent.* Hodierina ad Surd. *decis. 140. num. 8.* ubi rejicit contrarium tenentes, & bene comprobatur *ibid. num. 2.* atque ita decisum testatur Theaur. *lib. 3. questio. forens. cap. 74.* eiusdemque sententia fuit Mangil. *de imput. questione 4. numero 20.* quem sequitur Merlin. *de legir. lib. 3. tit. 2. questione 29. num. 3.* Pascal. *de pair. potest. part. 2. cap. 1. num. 174. versic. verius autem est:* Cancr. *lib. 1. var. resol. c. 2. n. 71.*

16 Ad tertiam quæstionem Respondetur, totam causam tam principalis delinquentis, quam præsentis Auxiliatoris, coram Iudice appellationis tractandam esse, vigore clausularum contentarum in rescripto commissionis dictæ causæ; cum in dicto rescripto clausula, *cum annexis & connexis*, cuius natura est, ut negotium principale comprehendat, ut per Bellamer. *decision.* 619, quia non potest negari quin negotium principale sit de annexis causæ appellationis. Et hoc procedit

17 † quamvis in reſcripto non addeſſet clauſula,
cum tuo negotio principali, Caſſador. deſiſſione 9. de
cauſ. poſſeſſ. & propriet. numero 13. Rot. deſiſ. 187.
numero 6. part. 2. diuerſ. maxime cum negari non
poſſit, quin cauſa principalis delinquendi ſit
connexa cum cauſa auxiliariis: ex notatis per
Giurb. conſilio 42. numero 7. ubi fuſe probat, non
poſſe quem teneri de auxilio, niſi plene conſitet de
principalis delinquente.

18 Imò sententia lata in fauorem principalis delinquentis, est præiudicialis causæ auxilietoris, vt notat Guaz. *de defens. reor. defens.* 33. *cap. 10. num. 18.*
16. & 17. Honded. *consil.* 98. *n. 22. vol. 1.*

19 Et in propriis terminis, licet dubitari possit de
mandante & mandatario, vtrum videlicet causa
vtriusque eorū eodem Iudice terminanda sit
quo casu DD. in eam videntur ire sententiam, ut
quando sunt sub eodem Principe, tota causa ad
eundem Iudicem remitti debeat, ut fuit factum
in causa *decisionis* D. à Laurentiis 114. numero 3.
& ita fieri debere tradit Guid. Pap. & ibi Ferrer,
decisione 104. Barbo. in *l. heres ascens.* §. apud Labeo-
nem, numero 21. & 26. ff. de iudic. Clar. §. fin. *quasi*,
38. num. 6. in fine, *versic. quia apud nos*, ubi loquitur
de mandante & mandatario constitutis sub eodem
Principe : Nell. in *tract. bannitor.* in 2. p. primi tem-
poris, *quasi* 7.

20 Quidquid, inquam, sit de mandante & manda-
tario, propter diversas DD. sententias; tamen in
auxiliatore aliud dicendum est: nempe causam
auxiliatoris, & principalis delinquentis coram
vno, eodemque Iudice tractandam esse & termi-
nandam, ne continentia causa diuidatur, provt
verumque casum sic distinguit Boss. de for. comper.
numero 108. juncto numero 109. & de auxiliatore,
quod ejus causa sit connexa cum causa delicti
principalis, & coram eodem Iudice terminanda,
tradit Bald. in titul. de contronef. feud. apud pares
terminanda, cap. 1. numero 7. rationem reddens, ne
Iudiciorum diversitas perplexitatem inducat:
quod etiam voluit Laf. in l. nulli, num. 3. verfic. ter-
tio dicuntur causa continentes, Cod. de judic. Menoch.
de Arbitr. cas. 549. numero 14. vbi dicit procefs-
sum agitandum esse tam contra auxiliatorem

quàm contra principalem delinquentem: Farinac.
de consuetorib. q. 131. n. 59. versicul. ubi propterea.

နုနု : နုနုနု နုနုနု နုနုနု နုနုနု နုနုနု နုနုနု နုနုနု

CAPUT CLIV.

De variis defectibus intervenientibus in relatione peritorum facta pro æstimatione melioramentorum. Quod in hujusmodi relatione debeat intervenire cognitio status præteriti, & cognitio deteriorationum, & illarum compensatio cum melioramentis. De æstimandis meliorationibus ædificiorum, plantationis arborum, vel vinearum, clausuræ viridarii per muros, & de fructibus meliorationum, ad quem spectent.

S V M M A R I V M.

- 1 Relatio peritorum super valore presentis temporis meliorationum non subsistit, nisi periti fuerint informati de statu antiquo.
- 2 Augmentum fructuum non potest probari, nisi consistat de illorum valore de tempore gratia, seu concessionis.
- 3 Quando probandum est valor presentis auctus, debet articulari & probari valor prateritum.
- 4 Donatis fundis, censetur quoque donata melioramentis tempore donationis existentia, tamquam pars bonorum donatorum.
- 5 Donator tenetur indistincte de extinctione, sine donatio incepta à promissione, siue à traditione, quando facta fuit ex causa onerosa.
- 6 Tempus determinatum debet probari ab eo, cuius illud est fundamentum intentionis.
- 7 Liquidatio melioramentorum non valet, nisi fiat compensatio illorum cum deteriorationibus.
- 8 Ampliatur, etiamsi deterioratio facta fuerit in re diversa.
- 9 Alienationes debent imputari in detractiones, si id petatur.
- 10 Usufructuarius rescire debet, sed non edificare, quia non potest statum rei mutare.
- 11 Quando minus est impensum, quam melioratum, id quod minus est, restitui debet.
- 12 Estimatio meliorationum fieri debet habita ratione ad tempus presentis.
- 13 Expensa facta in plantatione arborum, non sunt tales quæ perpetuam fundi utilitatem concernant.
- 14 In estimatione meliorationis facta per plantationem vinearum debet haberi respectus ad tempus, quo plantans illarum fructibus usus est, & vineæ in valore sunt diminutæ.
- 15 In estimatione melioratione plantationis arborum, non debet illorum fieri estimatio quantum nunc valent, sed solum expensa plantationis & educationis inflicti debet.
- 16 Expensa clausura viridarum per muros numeratur inter voluptarias.
- 17 Possessor solus fructus, quos ex meliorationibus per eum factis percepit.

MOT A lite inter liberos super liquidatione
diversarum meliorationum factarum per
matrem donatricem, & usufructuariam bonorum
donatorum, ad instantiam hæredum matris contra
donatarios; disceptatur de iustitia cuiusdam rela-
tionis

128 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

tionis facta per peritos super liquidatione dictarum meliorationum: super qua contentione variae factae fuerunt conclusiones.

1 In primis dixi, quod illa erat nulla, manca, & defectuosa; nec talis dici poterat vt. ex ea fuisset satisfactum decreto in signatura facto, per quod liquidatio detractionum fieri debebat per haeredes intra tempus in dicto decreto contentum. Quia ad liquidationem detractionum & melioramentorum, necessarium debet constare de priori statu bonorum de tempore donationum: & relatio sic facta, non constito de illo priori statu, non dicitur liquidare melioramenta: Seraph. *decis.* 898. n. 7. Rot. in *recent. decis.* 650. num. 1. p. 2. ubi redditur ratio, quia non potest quis deponere, vel iudicare ad quid ascendant melioramenta, nisi nouerit quo in statu essent praedia de tempore alienationis: † facit a simili quod decum fuit apud eundem Seraph. *dec.* 952. n. 3. & *decis.* 206. num. 1. part. 4. in *recent.* quod augmentum fructuum beneficii non potest probari, nisi prius verificato valore praexistentium reddituum de tempore graui; † talisque valor praexistens debuerat articulari & probari: dicta *decis.* 952. num. 3. Cum igitur pro parte haeredum non fuerit probatus status praexistens maioris partis bonorum donatorum de tempore donationis, sequitur, relationem in illis capitibus cassandam, & annullandam esse.

4 Secundò, & hoc euidenter apparet, quia vt rectè fieret liquidatio meliorationum, debebat distinguui status bonorum de tempore donationis: certum est enim reparationes factas à matre ante donationem, non esse soluendas per donatariam, quia cum earum meliorationes essent annexae bonis donatis, & inseparabiles, certum est, eas contineri in donatione, cum sint pars fundi, & inter immobilia reputentur: Peregrin. *de fideicommissis. articulo* 50. num. 84.

5 Tertiò notandum est, quod licet meliorationes illae factae supponantur à marito donatricis, quatenus factae sint ante donationes dictae donatariae, à quibus huiusmodi meliorationes euincuntur, haberent regressum aduersus donatricem, seu aduersus ejus haeredem; quia cum agatur de donatione onerosa, saltem respectu mariti, cui à matre dotis loco donatio facta fuit, non est dubium quin donatrix de euictione teneatur, eo quod siue donatio incipiat à promissione, siue à traditione, donator tenetur indistinctè de euictione, si sit facta donatio ex causa onerosa: Boër. *decis.* 67. n. 1. Crauer. *consil.* 64. numero 3. DD. in *leg. Iulianus scribit*, §. 1. *Digest. de verb. obligat.* Alex. *consil.* 47. numero 8. volum. 3. Tusc. *tomo* 3. littera E, *conclus.* 366. num. 4. & 5. Gratian. *cap.* 657. num. 50. volum. 4. Quod si meliorationes supponantur factae post donationem, hoc casu opponitur de eo minimè constare: quod tamen erat ab haerede probandum, † quia tempus est fundamentum intentionis ipsius: Surd. *consil.* 407. num. 14. *Gloss. in l. cum altum*, ubi Bart. *de negot. gest.* & sic si actor petat dictas expensas ante donationem factas, uti haeres mariti, obstat exceptio quod ipse est etiam haeres donatricis, & uti talis ad solutionem dictorum melioramentorum in donatione comprehensorum tenetur: si verò post, obstat defectus probationis.

7 Quartò aduertendum videtur, quod dicti periti iudicè non processerunt, dum meliorationes praetensas liquidare voluerunt, deteriorationum verò iudicium omiserunt: quia tenebantur deteriorationes compensare cum meliorationibus: & hanc

esse communem practicam dicit Peregrin. *articulo* 50. numero 79. & alio modo aestimatio meliorationum fieri non potuit: Cof. *de ratione rei. quest.* 143. num. 1. & 2. † Quod procedit etiam si melioratio in vna re restitutioni subiecta fuerit, & deterioratio in alia, vt post Petrum *questione* 19. numero 289. *de fideicommissis. rem* Franc. Barry *de success.* lib. 8. titulo 14. numero 1. fol. 345.

Quintò, & haec multò magis procedunt, quia ex instrumentis in causa productis, & dictis peritis exhibitis constabat dictum Dominum adiacentem & ejus authores fecisse plures & diuersas alienationes, quae sine dubio cum detractionibus compensari debent, Peregrin. *consil.* 52. n. 36. & 37. lib. 1. *de fideic. artic.* 39. num. 1. Argel. *de acqu. possess. quest.* 8. n. 873. alias *artic.* 34. num. 71. Garg. XV. *decis.* 580. num. 7. super quibus dicta periti, quamuis requisiti, providere recusarunt.

Sextò notandum est circa expensas, quae supponuntur factae in aedificiis, quod illae non debent admitti, neque restitui, cum continerentur rei mutationem & alterationem; vnde dicitur enim solum reficere potest, sed de nouo aedificare, aut statum rei mutare prohibetur, Castil. *de offi. cap.* 33. num. 12. vers. & in his primis locis, Peregrin. *de fideic. artic.* 50. num. 42. Marefc. *lib. 1. com. consil.* cap. 110. num. 17.

Septimò, quia expensae factae in meliorando domum aestimantur ad scuta 263. Roder. *vers. de incrementa dicuntur* de praesenti diuina in summa scutorum 60. domus verò inspecta sua praesenti dicitur meliorata in 166. scutis: cum igitur casu quo talis expensa esset admissibilis, non debuisse adiudicari haeredibus, nisi ad proportionem locutorum 166. quia quando melioratio minor est quam expensa, non adiudicatur, nisi quantum melioratum fuit, Peregrin. *de fideicommissis. artic.* 50. numero 70. & 71. & n. 75. vers. *quandoque vero*, Gratian. *decis.* 225. num. 20. communem dicit Seraph. *decis.* 898. n. 1. Marefc. *lib. 1. cap.* 114. num. 5. & quia ratione comprobant DD. jam citati, & de materia videndus est Peregrin. *consil.* 42. à mens. 14. lib. 1. & *consil.* 76. lib. 4.

Illam autem melioratio aestimari debet non habita respectu ad tempus quo expensa facta fuit, sed ad tempus quo fit aestimatio, & sic ad tempus praesentis: Marefc. *lib. 1. cap.* 111. num. 44.

Octauò fuit consideratum, quod attinet ad expensas factas in plantatione arborum, & viciae eas dici temporales, & non respicere perpetuam fundi utilitatem, vt determinauit Rota in *remissis* *rib.* *decis.* 650. num. 5. part. 2. & *decis.* 398. num. 1. part. 1. *divers.*

Nondè, posito quod tales expensae restitui deberent, necessarium haberi deberet ratio fructuum vinearum per annos quadraginta & amplius, quod tempore vineae ad vetustatem rediguntur, & sic inutiles redduntur, quia haberi debet respectus ad diminutionem valoris, & utilitatis meliorationum provenientem ex cursu temporis, quo possessor usus est melioramentis & eorum commoditate. Quod cum non respexerint dicti periti, non debet eorum relatio confirmari: Castil. *de usufruct.* cap. 57. numero 12. Peregrin. *de fideicommissis. artic.* 50. numero 4. versicul. *non perit tempus*, & numero 86. versicul. *in istis casibus*, numero 78.

Decimò, circa expensam factam in plantatione arboribus, ultra quod periti non habuerunt rationem

nem status antiqui prædiorum, immò constaret ipsi abscissas fuisse multas arbores in illis prædiis, circa quod providere recusant: casu quo expensa aliqua esset adiudicanda, sola expensa facta in educatione & plantatione arborum æstimanda esset: *Cost. de rat. quæst. 81. numero 12.* ideo non debent æstimari arbores quanti nunc valent recentes, *Peregr. articulo 50. numero 73.* quia cum tale augmentum procedat ex fundo, Domino fundi redire debet.

16 Undecimò, expensa facta pro clausura viridarii & constructione murorum ad hos fines, numeratur potius inter voluptarias, quàm inter utiles & necessarias: *Rot. decis. 650. n. 4. part. 2. recent.* ideo non est refarcienda: vt ibidem dicitur in versiculo, & idem dicendum videtur.

17 Duodecimò, inepta erat omnino petitio fructuum provenientium ex pretio expensarum factarum in meliorando: quia cum actor percepisset fructus suorum meliorationum, non poterat petere fructus pecuniæ in illis impensæ. Imò multi DD. disputant vtrum impendens restituere teneatur fructus ex melioramentis perceptos, licet æquus existiment possessorem facere fructus suos ex melioramentis prodeuntes: *Peregr. articulo 50. numero 67. & 68. vide Marefc. lib. 2. cap. 12. numero 52. Barbof. in l. diuortio, §. fin. n. 84. & seqq. ff. sol. matrim.* Et ita fuit conclusum.

CAPUT CLV.

De dote uxori post obitum mariti restituenda. De vestibus, & jocalibus, tam festiuis, quàm quotidianis. Quando hæredes mariti possint opponere viduæ præsumptionem solutionis jocalium per maritum in contractu matrimonii promissorum. Uxor usufructuaria certæ partis hæreditatis sui mariti, an & quomodo teneatur ad solutionem debitorum hæreditariorum. Et quando legatum usufructus factum uxori, censetur factum animo compensandi cum dote.

S V M M A R I V M.

- 1 Dos in pecunia consistens non est restituenda, nisi post annum à die soluti matrimonii.
- 2 Dos statim restituenda est, si maritus eam uxori legaverit.
- 3 Distio ultra, quando in se contineat legatum dotis uxori à marito factum.
- 4 Vidua alimenta durante anno luctus regulariter intra domum præstanda sunt. Limita ut ibi.
- 5 Operarum obsequialium fit detractio, si vidua intra annum luctus ex iusta causa habiet extra domum mariti.
- 6 Hæres statim non expectato anno luctus, dotem restituere potest.
- 7 Vidua utrum vestes lugubres anno luctus finito teneatur restituere.
- 8 Quoad vestes lugubres consuetudo attendenda est.
- 9 Vidua computat in dotem vestes festivas du-

rante anno luctus sibi factas, non autem quotidianas.

- 10 Hæredes mariti si statim dotem vidua restituere velint, non tenentur ad vestes lugubres illius festivas, nec quotidianas.
- 11 Maritus præsumitur uxori jocalia præstuisse juxta promissionem, si probeur ipsam bene ornatum incesisse.
- 12 Vestes festiva soluo matrimonio regulariter per uxorem restituenda sunt.
- 13 Iudicis arbitrio, quæ sint jocalia festiva, & quæ quotidiana, remittitur.
- 14 Quæ sit differentia inter usufructuariam bonorum, & usufructuariam hæreditatis, quoad solutionem debitorum hæreditariorum.
- 15 Usufructuarius quomodo ad debita teneatur.
- 16 Vidua usufructuaria non prohibetur dotem petere.
- 17 Compensatio debiti voluntarii cum legato fit ex conjecturis.
- 18 Ex quibus conjecturis fiat compensatio cum debito voluntatis: & n. 19. 20. & 21.

SEQUENTES quæstiones aliàs proponebantur per quandam viduam Nobilem, quarum prima est, vtrum dicta vidua posset petere dotem suam, augmentum & pensionem vidualem, antequam lapsus fuisset annus luctus.

Secunda, vtrum casu quo hæredes mariti teneantur alere dictam viduam intra annum luctus, ipsa deberet commorari intra domum dicti mariti defuncti.

Tertia, vtrum hæres dicti mariti possit soluere dotem viduæ intra annum luctus, & eo modo se liberare à præstatione alimentorum, & vestimento- rum d. viduæ.

Quarta, vtrum vidua petere possit jocalia sibi per maritum in contractu matrimonii promissa, an verò maritus præsumatur illa vxori sufficienter tradidisse.

Quinta, vtrum d. vidua legataria tertiæ partis fructuum & reddituum hæreditatis sui mariti, cum onere supportandi tertiam partem onerum, & debitorum, teneretur ad omnia & quæcumque debita hæreditaria; an verò ad annua dumtaxat pro tertia parte persoluenda.

Ad primum dubium responderetur, regulam juris generalem aduersari intentioni d. viduæ, cum dos ipsius consistat in pecunia: quo casu hæredes non coguntur illam restituere nisi post annum luctus: textus est in *l. unica, §. ex tali, C. de rei vxor. action.*

Et licet verum sit, quod quando maritus legauit dotem vxori, statim dos peti potest non expectato anno, textus est in *§. sed si vxori, Instit. de legat.* cum ibi notatis, tamen in casu proposito non verificabatur in facto quod testator tale legatum fecerit, quia dum legauit vsum fructum vxori, outre & par-dessus les aduantages faictz à ladite Damoiselle dans leur contract de mariage: per illa verba, outre & par-dessus, censetur tantum ipsi legasse lucra matrimonialia, non autem dotem, quia DD. qui dicunt, per illa verba, outre & par-dessus, dotem legatam censeri, requirunt formalia verba, outre & par-dessus son dot, quæ non reperiuntur in hoc testamento, sed tantum, outre & par-dessus les aduantages faictz à ladite Damoiselle dans leur contract de mariage: † quæ verba non possunt continere dotem, quæ respectu vxoris non est titulus lucratiuus, sed solum augmentum, & similia lucra; & in illius terminis loquuntur Mantie.